

Bent egy másik világ – ami a Vas utcai SzFE-s tudósításokból kimarad

2020/2

Interjú Heppes Áronnal

Mit üzen a rádió? *A Civil Rádió adásából készült írás*

– Sokat foglalkoztunk itt a Civil Rádióban a Színház- és Filmművészeti Egyetem körül zajló vitákkal, azoknak a tüntetéseknek a közvetítésével, amelyekről sokat tudunk. Ma ennek a folyamatnak egy más oldaláról beszélgetek *Heppes Áronnal*. Többnyilatkozatukban jelezték, hogy rendszeresen fórumoznak, és hogy így hoznak döntéseket. Hogy is zajlik ez a dolog? Áron, egy pár szót, ha mondana, hogy milyen szakon tanul, van-e valamilyen tisztsége – ez valóban nem is olyan fontos –, csak hogy így elhelyezhessük.

– Én másodéves vagyok a Színház- és Filmművészeti Egyetem látványtervező szakán, ami egy másodképzés, tehát azzal, hogy másodéves vagyok, azzal egyben végzős is vagyok. Az ötödik évem a felsőoktatásban. Az itt tartott fórumokon vagyok moderátor, tehát egyféle fórumstruktúra-vezető, akinek az a célja, hogy a fórum hatékonyan működjön. Ezek a fórumok, amik nálunk most már rendszeresen, minden nap tartva vannak, ezek bázis-demokratikus alapúak, ami azt jelenti, hogy tényleg mindenkinek a véleménye képviselve van. Aki jelen van akár fizikailag, akár online, az elmondhatja a véleményét. Sokféle különböző kézjelet használunk, hogy ki, milyen sorrendben, mikor, mennyi idő alatt mondhatja el, amit el szeretne. Arra figyelünk, hogy bizonyos tematikák között maradjon a beszélgetés, hogy ne szaladjunk el mindenféle irányba. Ez a moderátorok feladata, hogy ezt abban a mederben tartsák, amiben kell, hogy maradjon. Ez szembemegy végül is azzal, ami egyébként békeidőben egy egyetemen szokott lenni, a képviseleti demokráciával, ahol azzal, hogy bizonyos csoportoknak egy-egy képviselője a csoportnak az álláspontját képviseli. Például a HÖK-ből van delegálva ember mondjuk a szenátusba. A szenátus akkor egy képviseleti szervként az egyetem ügyeivel foglalkozik. Ezzel szemben most bázis-demokratikus módon döntünk el mindenféle kérdést. Annyit tennék hozzá, hogy van külön hallgatói fórum, ahol csak a hallgatók beszélgetnek a hallgatókat érintő témákban. Van külön egyetemi polgársági fórum, ahol ott vannak az oktatók is, dolgozók is, irodisták, hallgatók, mindenki.

- Korábban végeztek is esetleg?
- Nem. Ők nem. Ez az aktív, mostani egyetemi polgárokat érintő fórum. Van olyan is, ami meg például külön dolgozói fórum. Én annak nagyon örülök, hogy a dolgozók is felismerték, hogy ez őket is érintő téma és kérdés. Most már vannak ilyenek, hogy dolgozói fórum, van olyan, hogy tanár fórum, akik a sztrájkban felmerülő kérdésekről végső soron döntenek. Egyébként boldogan meghallgatják a hallgatók, a dolgozók javaslatait, de végső során a tanári fórum fogja kimondani azt, hogy mit döntenek a sztrájjal kapcsolatban.
- Amit elmondott a technológiával, vagy a módszerekkel kapcsolatban, hogy kézjelek vannak, ezt, ha jól tudom, a nagy létszámú összejöveteleken szokták használni, mert 4-5-6 fős közösségben talán ezek nélkül is lehet boldogulni. A bázis-demokráciának a másik lényege, hogy nem a többség uralkodik a kisebbség felett, hanem ha lehet, akkor a megegyezésig tart. Ez így van az önök esetében is?
- Igen, ideális esetben. Ha például egy nagyon nagy kérdés van, akkor nehezebb egyből a cél felé törekedni. Mondjuk az a kérdés, hogy mi legyen az oktatásunkkal. Ez egy elég nagy kérdés, ezt nyilván nem fogjuk egy este alatt megbeszélni, ha több százan részt veszünk, hanem akkor ezt feldaraboljuk kisebb részekre, és ezekről egy-egy apróbb egységről mindenképpen valamilyen döntésre jutunk. Ez általában úgy néz ki, hogy mi felterjesztjük moderátorként a vitázók elé, hogy mi azt gondoltuk, hogy most ebből az adott témából eddig tudunk eljutni. Például azt mondom, hogy a holnapi sajtótájékoztatóról kellene beszélni, hogy azon ez vagy az jelenjen meg, és mi azt tervezzük, hogy ez szavazásig elmegy. Erre adunk mondjuk fél órát. 20 perc után jelezzük, hogy már lement 20 perc, most már kéne javaslatokkal élni stb.
- Addig érvelés zajlik az első 20 percben.
- Így van. Az szokott lenni a struktúra, hogy elsődlegesen információkkal és tényekkel szolgálunk, tehát hogy mindenkinek tiszta legyen a fejében, hogy mi az, ami pontosan történik. Utána elkezdünk ezek alapján érvelni, és végső soron egy döntésre jutunk Van olyan téma, ahol inkább fejtágítás, tudás átadása, beszélgetés a cél, és akkor sokkal inkább kötetlen, beszélgetősebb hangulatú a fórum blokk. De ezek a fórumok általában akár 5-6 órák is szoktak lenni, eléggé fárasztó, megterhelő. Rendszeres az, hogy 200 fő fölöttiek ezek a fórumok. Nagyon erősen képviselve van mindenki, mert tudják, hogy ha nincsenek itt, akkor nem lesz, aki hallassa az ő szavukat, mivel ez egy bázis-demokratikus berendezkedés.

– Előfordul az, hogy egymással ellentétes nézetek kerülnek megvitatásra, és annak valamilyen útját bejárják?

– Igen, számos alkalommal. Ez úgy szokott kinézni, hogy elhangzanak pro érvek, kontra érvek, majd utána elkezdjük meggyőzni egymást, hogy oké, értem, amit mondasz, de erre tudok egy ilyen megoldást. Ha elfogadja ezt a másik fél, akkor szép lassan közeledik ez a két álláspont, és ebben egyébként kifejezetten sikeres ez a bázis-demokratikus működés, hogy tényleg van lehetőség meggyőzni egymást. Ehhez kell egy olyan mentális álláspont, hogy elfogadjuk azt, hogy oké, meggyőzhetőek vagyunk. Szerintem nagyon fontos, hogy nincs olyan, hogy berögzül valaki és mérges lesz.

– Képes felfüggeszteni a saját álláspontját a vita kedvéért, vagy a párbeszéd kedvéért.

– Igen.

– A hallgatótársai az elejétől fogva egyértelműen kedvelte ezt vagy vannak, akik esetleg ebből inkább kivonulnak, vagy vannak, akiket ez idegesít?

– Én úgy veszem észre – én egész régóta benne vagyok ebben a fórumozásban –, hogy azért emelkedik a létszám, mert lassanként észreveszi mindenki, hogy itt tényleg nincs más, aki elmondja az ő véleményét. Amikor felmerül az, hogy itt egy fontos kérdésről lesz döntés, akkor ott akar lenni az ember, hiszen el akarja mondani, amit gondol. Ezért van, hogy most már teljesen megtelik az Ódry Színpad nézőtere. Van a vírus-ügy miatt egy bizonyos létszám, ahol már nem engedünk be több résztvevőt. Ha ez megtelik, akkor az interneten, zoom-on szoktak becsatlakozni a többiek. Ott már sokkal nagyobb a létszám, mert az Ódry, örömünkre, megtelik, és a többieket el kell irányítani. Ez is már nagyon jól működik. A zoom-on is vannak jelszavak, amik adott kézjelzést helyettesítenek, és ott is most már egészen folyékonyan működik a kommunikáció.

– Akik a másik oldalról a maguk egyetem-foglalását kritizálják, gyakran azt szokták mondani, hogy ez csak egy kisebbség, és valójában nagyon sokan csöndben vannak. Ez a fórumozás, amiről beszél, meglehetősen kikezdi ezt az álláspontot. Mekkora arányát érinti ez a hallgatóknak?

– Azért nehéz erre válaszolni, mert eléggé változó a létszám, annak függvényében, hogy milyen események övezik az adott időpontot. Például tegnap érkezett az a nyolcpontos ultimátum, ez mindenkinél felkavarta a vizet, ezért voltunk tegnap többen, mint kétszázan.

– Hogyan zajlik ez a folyamat? Hiszen az emberek különböző vérmérsékletűek

– Igen, abszolút. Ezért van az, hogy először információkat mondunk. Elmondjuk, hogy mik ezek a pontok, például tegnap ez így történt. Akkor valaki ezzel a ponttal, vagy azzal egyetért, vagy nem ért egyet. Azokat elmondja, mi meghallgatjuk, és utána pedig megy a meggyőzés, hogy oké, ebben neked van igazad, abban neked van igazad. A végén, amikor egy sajtótájékoztatóig jut például ez a történet, akkor ténylegesen egy olyan álláspontot tudunk kommunikálni kifelé, amiben megegyeztünk és megszavaztunk, és a legnagyobb egységet közvetíti, amit kimondunk. Persze van olyan, hogy valakit nem győznek meg, vagy van olyan, amikor nem 100%-os az egyetértés, de ezzel nincs semmi gond. Attól még ez egy egységes lét, ami itt bent történik. Ha valaki nem ért egyet, és mondja a saját véleményét, az engem, őszintén, boldoggá tesz, mert ez azt jelenti, hogy nem megsértődik és csöndben marad, hanem hangoztatja a saját véleményét.

– Involválódott, belsővé vált számára ez a dolog. Gondolom, azért a nehézség az lehet, hogy amiről döntés hoznak, utána ezt nem mindig lehet a valóságban képviselni, vagyis képviselni még csak lehet, de realizálni nem feltétlenül, hiszen más felek is vannak. Ez hogyan gyűrűzik be? Tehát amikor valamiről közös döntést hoznak, és mondjuk a tárgyaló fél elutasító ebben a dologban – de bármi más hasonló esetben –, ez mennyire befolyásolja utána a tárgyalás vagy fórumozás légkörét?

– Alapvetően most már ahhoz hozzá vagyunk sajnós szokva, hogy itt nem mi irányítunk, hanem mi reagálunk ezekre a dolgokra. Kialakult egy olyan helyzet, hogy a két résztvevő fél – mondjuk így – egyoldalúan csak a sajtóban kommunikál egymással, és nincsen közvetlen kapcsolat és információátadás a két egység között. Ez annak köszönhető, hogy mi nem vagyunk olyan helyzetben, hogy bármiféle gesztust tudjunk tenni, hanem mi csak reagálni tudunk a minket érő gesztusokra. Például egy olyan gesztus volt ez a nyolc pont tegnap, amire úgy reagáltunk, ahogy reagáltunk. De mi nem olyan helyzetben vagyunk most, hogy mi tudunk indítványozni lépéseket.

– Ez egy nagyon érdekes tanulási forma. Honnan vették ezt a tudást? Ennek azért nagyon komoly technológiája van, és főleg a gyakorlata nagyon sokszor egy nagyon jó módszer. Ez nagyon nagy felelősséget jelentő, ámde nagyon fontos tudás.

– Az egyetemfoglalás első napjaitól rengeteg felajánlás érkezik, és ezek nem csak anyagiak és tárgyiak, hanem például egy moderátor workshop-ot tartott nekünk egy szakember, amire olyan emberek jelentkeztek, akik érezték magukban a lehetőséget, hogy ők képesek moderátorkodni, akár volt pedagógus tapasztalatuk, vagy csak jó kapcsolatuk van emberekkel stb. Ezen a workshop-on részt vettünk nagyjából húszan. Megtanultuk ezeket a kézjeleket, hogy mekkora tömegeket hogy kell moderálni, hány főtől érdemes ezt a technikát alkalmazni, hány főtől érdemes azt a technikát alkalmazni. Ezt szépen megtanultuk, és a következő hetekben ezt tökéletesítettük. Ami azért fontos szerintem, mert ez nem csak a moderátor oldalról egy tanulási folyamat – sőt –, hanem pont, hogy a vitázók oldaláról is, akik megtanultak hatékonyan vitázni. Eddig az volt, hogy összefüggéstelenül, mindenfélét bekiabáltak, vagy nem reagáltak az előző hozzászólóra stb.

– Tehát a beszólás és a beleszólás közötti különbség itt most már megtapasztalható.

– Azt vettük észre, hogy ha például jön egy új ember fórumozni, napról napra jobban fog hozzászólni, jobban érti a struktúráját a fórumnak, és így hatékonyabban vitázó tagja lesz a közösségnek. Ez egy nagyon jó dolog. Tehát nagyon fontos megtanulni vitázni is, nem csak moderálni. Volt például egy elég nagy lépés, amikor az első, talán három hétben nagyjából, csak hallgatói fórumok voltak, és utána bevontuk ebbe az oktatókat és az egyetemi polgárságot. Az például nehéz forma volt, mivel az eddig megszokott magázós rendszer és a megszokott tanár-diák kommunikáció megszűnt minimum a fórum idejére, hiszen egyenrangú felek vagyunk ebben a bázis-demokráciában. Mindenkinek ugyanolyan értékes a hozzászólása. Nagyon jó volt látni, hogy végül is a tanárok és a dolgozók is elfogadták azt, hogy a mi fórumunk így működik. Erre rábólintottak, és bizony, ha másfél perces időlimitje van egy hozzászólásnak, akkor másfél perce van mindenkinek! Az első pár alkalommal nehezebb volt, viszont tök hamar átálltak erre. Elfogadták, hogy jól működik ez a fórum, mert látták az eredményeit, és most már az egyetemi polgársági fórumok is nagyon hatékonyan működnek.

– Jól értettem, hogy húszan voltak ezen a felkészítésen? Akkor ezek szerint van még más is, aki Önön kívül ezeket a fórumokat vezeti?

– Sőt, amikor egy fórumot vezetünk, akkor van egy moderátor, akinek konkrétan az a szerepe, hogy a témát a medrében tartsa. Figyelje, hogy melyik témára mennyi idő van, figyelje, hogy ha már elhangzott egy érv, akkor azt lekeverje, hogy ne legyen ismétlődés, figyeljen arra, hogy másfél percek be legyenek tartva stb. De ezek mellett van még egy egész moderátori stáb is. Ilyenek mondjuk azok a technikai emberek, akik például a zoom-ot kezelik, van jelentkezés-író, aki a jelentkezések sorrendjét írja, ő szoros kapcsolatban áll a zoom-figyelő emberrel, mert a zoom-on is lehet jelentkezni. Őket is sorrendbe írjuk, mint hogyha itt lennének. Vannak például, akik a mikrofonokat viszik. Ez egy kb. 5-7 fős stáb, amelyik moderál. Ideális esetben a stábok rotálnának, mert nagyon megterhelő a moderálásra figyelni, ezért cseréljük ezeket a pozíciókat.

– Erre a versenyre szocializálódó társadalomban ez az együttműködés nagyon izgalmas élmény. Arra is gondol az ember – kicsi savanyúan –, hogy ha nem lett volna ez a drámai helyzet, akkor lehet, hogy ezt a nagyon komoly tapasztalást nem is élték volna meg. Akármilyen lesz a dolog vége – reméljük a legjobbakat –, ez egy nagyon fontos tanulás, amin most keresztül megy az egyetemi polgárság.

– Igen, ezt sokszor hangoztatjuk is. Én személy szerint nagyon-nagyon úgy érzem, hogy az utóbbi egy hónapban többet tanultam, mint bárhol eddig akár egy év alatt. Tényleg nagyon sokat tanulunk a demokráciáról, a közös együttműködésről, tapasztalat-megosztásról, emberségről. Nagyon fontos dolgokat tanulunk itt meg, akkor is, ha ez nem egy órarendi környezet. Sőt, éppen azért tanulunk meg fontos dolgokat, mert most nem egy megszokott oktatás történik itt.

– Valójában a közvélemény azt látja, ami kint történik az utcán, az épület előtt, a másik épületben, és eközben bent egy másik világ. Végül azt kérdezem, Áron, el tudja-e képzelni, hogy a másik féllel – mondjuk például a minisztériumi szereplőkkel – egy ilyen eset összejön, hogy ők is résztvevői legyenek egy fórumnak, és őket is valahogy rávenni, hogy próbáljanak megegyezésre jutni.

– Itt az a fontos kérdés, hogy a másik fél alatt kit értünk. Mi a kuratóriumot nem fogadjuk el, és a kuratórium által kinevezett személyeket se: legyen az kancellár, kancellárhelyettes, vagy az a két általános rektorhelyettes. Ők számunkra illegitímek, velük nem fogunk leállni tárgyalni. Őket nem tekintjük partnereknek. De ahogy mondtad, hogy a minisztérium tagjaival, például Palkovics Lászlóval mi leülnénk. Ezt várjuk egy hónapja. Számos alkalommal jeleztük felé, hogy igen, mi szeretnénk párbeszédet folytatni

a minisztériummal, vagy vele, Palkoviccsal, mert ebben látjuk a kiutat. Ez a patthelyzet senkinek nem jó: nekünk se jó, nekik se jó, nem történik oktatás egy neves felsőoktatási intézményben. Ezzel csak veszíteni tud mindenki: az ország is, a hallgatók is, mindenki. Ebből mi ezt a kiutat látjuk, hogy a minisztériummal szuper jó lenne leülni. Természetesen nem ilyen fórum környezetben – amikor kétszázan vagyunk –, hanem egy hatékonyabb, pörgősebb beszélgetés jó lenne, vagy valamilyen párbeszédet megkezdeni Palkovics miniszter úrral.

– Egy egészen új világ az, ami körvonalazódik. Végezetül, van-e még mentális erejük, türelmük kitartani?

– Ezt pont a legjobb napon kérdezed. Mert most vagyunk itt 36. napja, ami európai rekord, mert Zágrábban 2004-ben 35 napig bírták az egyetemfoglalást az ottani bölcsészkaron. Biztos vagyok benne, hogy itt kitartunk. Amit minden alkalommal szajkózunk, hogy addig lesz itt blokádnak, amíg nem teljesülnek a feltételeink. Még nem teljesültek, még lesz blokádnak. Talán az lehet félreértésre ok, hogy mi nem szeretnénk itt bent maradni, nem egy kényelmes helyzet, hogy nekünk itt blokádnak kell egy épületet. Mi annak örülnénk legjobban, ha holnap megoldódna az egész probléma, úgy, ahogyan mi szeretnénk. Akkor nem kéne itt blokádnak. Ez nem egy öröm, ez nem egy buli, hiába mondják azt akármilyen sajtóorgánumban.

– Köszönöm szépen. Heppes Áronnal, másodéves hallgatóval beszélgettem az elmúlt percekben, a Színház- és Filmművészeti Egyetemen folyó bázisdemokratikus rendszer működéséről, arról a fórumozásról, amelynek kereteiben egy érdekes demokratikus döntési rendszert alakítottak ki.

(Fotó: www.facebook.com/szfehok)